

Eesti Muinsuskaitse Selts

Hiiumaa Muinsuskaitse Selts

**EESTI RIIGIPEAD
1918-1992**

**Kärdla Kultuurikeskuse
näituseruumis
3.-30. november 2016**

EESTI RIIGIPEAD 1918-1992

Eesti omariikluse alguses täitis riigipea funktsioone Ajutise Valitsuse Ministrite Nõukogu esimees, seejärel peaminister. Asutavas Kogus põhiseaduse üle vaieldes leiti, et riigipea ainuisikuline institutsioon ei sobi rahvavalitsuslikul alusel korraldatud vabariiki. Põhiseaduse kehtima hakkamisel 21. detsembril 1920 sai valitsusjuht ehk peaminister nimeks riigivanem, kelle kohustuseks oli Eesti Vabariigi esindamine ja Vabariigi Valitsuse juhtimine. Valitsuse vahetused olid Eestis sagedased ja sellega seoses vahetusi sageli ka valitsuse eesotsas olevad riigivanemad. Poliitilisest ebastabiilsusest pääsemist nähti ainuisikulise riigipea institutsiooni seadustamises. 24. jaanuarist 1934 oli Konstantin Päts peaminister riigivanema ülesannetes. Olles teostanud 12. märtsil 1934 riigipöörde, valitses ta autoritaarselt. Vastavalt uuele põhiseadusele algas 3. septembrist 1937 üleminekuperiood, mil Konstantin Päts oli riigihoidja. Seejärel riigipea ja valitsusjuhi institutsioonid lahutati ning 24. aprillil 1938 valiti Riigikogu poolt president. Esimene president Konstantin Päts oli olnud Ministrite Nõukogu esimees, peaminister, riigivanem, peaminister riigivanema ülesannetes ja riigihoidja.

Kõige lühemat aega oli riigipea Ado Birk - 3 päeva, - mille jooksul ta ei suutnud valitsust moodustada. Kõige pikemat aega oli riigipeaks Eesti Vabariigi valitsuse eksiilis peaminister vabariigi presidendi ülesannetes Tõnis Kint - 19 aastat, 2 kuud ja 9 päeva. Konstantin Päts on riigitiüri juures olnud aja poolest alles kolmandal kohal Aleksander Warma järel, kes oli samuti valitsuse eksiilis peaminister vabariigi presidendi ülesannetes.

Eestil on aastatel 1918-2015 olnud 18 riigipead, neist 5 olid sunnitud tegutsema pagulastena väljaspool kodumaad. Eesti riigipeadest hukati nõukogude okupatsioonivõimude poolt 4, vangistuses suri 5 ja 1 sooritas enne vahistamist enesetapu. Kodumaale on ümber maetud 5 võõrsil surnud riigipead. Tänapäevani ei ole teada 2 Eesti riigipea täpne saatus pärast arreteerimist, 8 riigipea haua asukoht on teadmata.

Näitus “Eesti riigipead 1918-1992” Kärdla Kultuurikeskuse näituseruumis 3.–30. november 2016

Koostaja Peep Pillak, Eesti Muinsuskaitse Selts
Väljapaneku Kärdlas kujundas Ott Lambing
Avamine 3. novembril kell 17